

Фінансування ланцюгів постачання як елемент забезпечення їх стійкості: управлінський аспект

Дмитро Ніколаєв

*ст. викладач кафедри міжнародного бізнесу,
ВНЗ «Університет економіки і права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: DmytroNG@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6374-6673*

У XXI столітті ланцюги постачання перетворилися на складну мережу економічних, логістичних і фінансових зв'язків [1]. Ланцюг постачання (supply chain) — це система організацій, людей, діяльності, інформації та ресурсів, залучених у процес переміщення товару або послуги від первинного постачальника до кінцевого споживача [2]. Стійкість ланцюга постачання (supply chain resilience) — це його здатність адаптуватися до зовнішніх і внутрішніх шоків, зберігаючи безперервність операцій та доступність ресурсів [3]. Завданням управлінців у сучасних умовах є не лише оптимізація ефективності ланцюгів, але й забезпечення їх довгострокової стабільності.

Фінансування ланцюгів постачання (Supply Chain Finance, SCF) відіграє ключову роль у підвищенні резильєнтності (стресостійкості) бізнесу. Це інструментарій, що забезпечує ліквідність на всіх рівнях ланцюга, особливо для малих і середніх постачальників (Tier 2/3), які є найбільш вразливими у кризових умовах [3]. Інструменти SCF включають класичний факторинг, зворотний факторинг (reverse factoring), динамічне дисконтування (dynamic discounting), фінансування запасів. Вони допомагають уникнути касових розривів, покращити оборотність активів і зміцнити довіру у відносинах між учасниками ланцюга [4, 5].

Особливу увагу заслуговує зворотний факторинг — модель, у якій ініціатором фінансування виступає покупець. Це дозволяє постачальникам отримувати оплату одразу після підтвердження рахунку-фактури, використовуючи фінансову надійність великого покупця. Такий механізм не тільки підвищує стійкість, а й відкриває доступ до дешевшого фінансування для меншого бізнесу, який часто обмежений у своїх можливостях залучати капітал традиційними методами [4].

Управлінський підхід до SCF передбачає інтеграцію цих інструментів у загальну стратегію компанії та екосистему управління ризиками. Це охоплює [3]:

- налагодження партнерств з фінансовими установами та платформами цифрового факторингу;
- автоматизацію взаємодії через електронний документообіг;
- узгодження SCF зі стратегіями ризик-менеджменту;
- побудову ESG-комплаєнтної моделі ланцюга постачання, що підвищує репутацію та інвестиційну привабливість компанії.

Світовий досвід демонструє практичну цінність SCF у кризових умовах. Провідні компанії, зокрема Apple, Volkswagen, Unilever, реалізували масштабні

програми SCF для адаптації своїх ланцюгів до торговельних конфліктів, пандемій і логістичних викликів. Наприклад, Apple фінансувала постачальників в Азії через передплачені контракти [6], Volkswagen запустила програму локалізації виробництва з банківською підтримкою в США [7], а Unilever — систему прискорених виплат постачальникам у країнах, що розвиваються [8].

За даними McKinsey, частка компаній, які змінили постачальників через торговельні війни, зросла з 12% у 2018 році до 45% у 2022-му [9]. Паралельно зросла частка світового товарообігу, охопленого тарифними бар'єрами [10].

Водночас SCF активно розвивається і в Україні. З 2021 року у країні функціонують цифрові платформи зворотного факторингу, як-от SupplierPlus, Comarch EDI, що надають українським МСП можливість залучати фінансування на прозорих і швидких умовах [11, 12]. Це особливо актуально в умовах воєнної економіки, коли нестача ліквідності та логістичні перебої ставлять під загрозу безперервність постачання. Дані практики підтверджують, що компанії, які впровадили SCF, краще зберігають операційну стабільність і ділову гнучкість.

Отже, SCF уже сьогодні переходить від суто фінансової функції до ключового інструмента стратегічного управління. Його застосування забезпечує адаптивність, знижує ризики, підвищує довіру між контрагентами й створює довгострокову конкурентну перевагу компанії на глобальних і національних ринках, що перебувають у стані постійної трансформації.

Ключові слова: ланцюги постачання, фінансування ланцюгів постачання, Supply Chain Finance, факторинг, зворотній факторинг, динамічне дисконтування, фінансування запасів, цифрові платформи зворотного факторингу.

Список використаних джерел

1. Леврінц, А., Стебляк, Д. М. (2022) Криза глобальних ланцюжків постачання в умовах дивергенції глобального розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Проблеми економіки та міжнародних відносин*, Випуск 43(4), с. 91–97. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuimevcg_2022_43_4
2. Szabó, B., Lengyel, B., & Varga, A. (2024). *Dynamics of supply chain networks: An empirical investigation using firm-level VAT data*. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2503.20594>
3. ArcBlue Consulting (2023). *Resilience as a Competitive Advantage: Finance's Role in Supply Chain Management*. <https://arcblue.com/resilience-as-a-competitive-advantage-finance-role-in-supply-chain-management/>
4. Taulia Inc. (2023). *What is Supply Chain Finance?* <https://taulia.com/glossary/what-is-supply-chain-finance/>
5. ClearTax (2023). *"What is Supply Chain Finance (SCF) and How Does it Work?"* <https://cleartax.in/s/supply-chain-finance-india>
6. Apple Inc. (2021–2023). *Investor Relations Reports*. <https://investor.apple.com>
7. Volkswagen Group (2022). *Sustainability and Logistics Reports*. <https://www.volkswagen-group.com>
8. Unilever (2022). *Partner with Purpose Initiative*. <https://www.unilever.com>
9. McKinsey & Company (2023). *Global Supply Chains in a Time of Conflict*. <https://www.mckinsey.com>
10. World Trade Organization (2023). *Trade Monitoring Report*. Geneva: WTO Publications.

11. *Компанія SupplierPlus (2023). Огляд платформи зворотного факторингу. <https://supplierplus.com.ua/>*
12. *European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) (2021). Trade Facilitation and Supply Chain Support for SMEs in Eastern Europe.*